

Instytut Pamięci Narodowej - Wrocław

<https://wroclaw.ipn.gov.pl/wro/aktualnosci/147893,77-rocznica-smierci-Krzysztofa-Kamila-Baczyńskiego-4-sierpnia-2021-r.html>
03.05.2024, 10:47

77. rocznica śmierci Krzysztofa Kamila Baczyńskiego - 4 sierpnia 2021 r.

4 sierpnia 1944 r., w czwartym dniu Powstania Warszawskiego, na posterunku bojowym w oknie Pałacu Blanka poległ 23-letni Krzysztof Kamil Baczyński, jeden z najwybitniejszych polskich poetów.

Krzysztof Kamil Baczyński urodził się 22 stycznia 1921 r. w Warszawie jako syn Stanisława - pisarza, działacza socjalistycznego i żołnierza - oraz Stefanii z domu Zieleńczyk, nauczycielki. W 1939 r. zdał maturę w elitarnym Liceum Batorego. Obdarzony zdolnościami plastycznymi, zamierzał podjąć studia na Akademii Sztuk Pięknych, lecz po wybuchu wojny stało się to niemożliwe (Niemcy zamknęli polskie wyższe uczelnie).

Baczyński posiadał ponadto genialny talent literacki, pomnażany już od lat gimnazjalnych. Chociaż przyszło mu żyć w okrutnych warunkach niemieckiej okupacji, napisał ponad 400 wierszy, 3-aktowy dramat i co najmniej 20 fragmentów prozy. Kilkadziesiąt jego utworów opublikowano pod pseudonimami już podczas wojny - w konspiracyjnych czasopismach, antologiach oraz autorskich tomikach (najstłynniejszy z nich to *Wiersze wybrane* pod pseud. Jan Bugaj). Jego poezja spotkała się od razu z wysokim uznaniem zarówno zwykłych czytelników, jak i wybitnych znawców literatury.

Mimo że był chorowity i niezbyt silny fizycznie, postanowił Baczyński włączyć się do walki zbrojnej przeciw okupantom. W

Krzysztof Kamil Baczyński na tle płonącej Warszawy.
Fot. domena publiczna.

Barbara i Krzysztof Baczyński na warszawskiej ulicy.
Fot. domena publiczna.

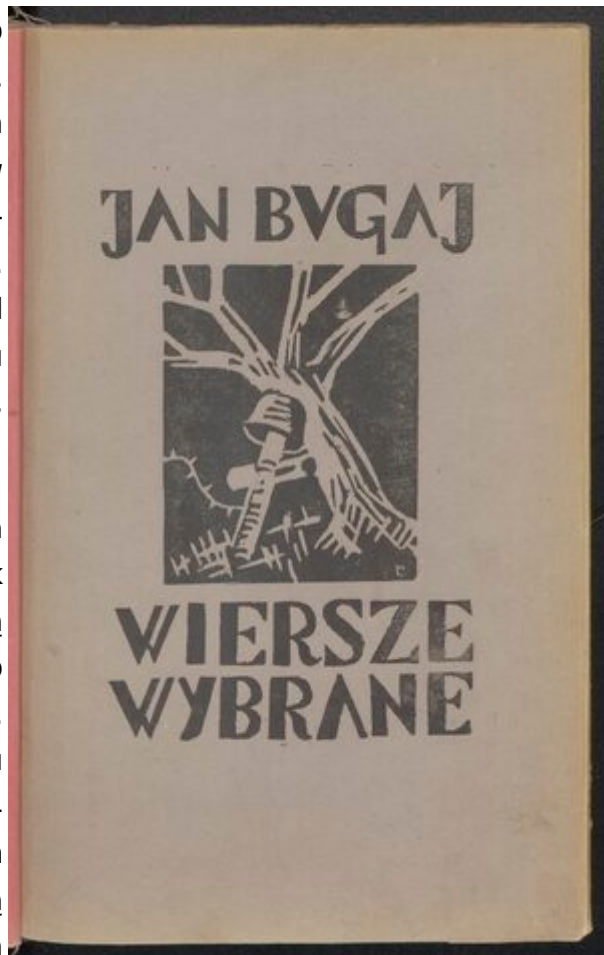
czerwcu 1943 r. wstąpił do Grup Szturmowych Szarych Szeregów, przekształconych od września w batalion „Zośka”. Był dowódcą sekcji, uczestniczył w akcjach bojowych; jednocześnie ukończył 7-miesięczny kurs Szkoły Podchorążych. Własne mieszkanie udostępnił jako lokal konspiracyjny ze skrytką na broń. W lipcu 1944 r. przeniósł się do batalionu „Parasol”, w którym został zastępcą dowódcy plutonu.

1 sierpnia 1944 r. o 16.00 stawił się na odprawę w lokalu konspiracyjnym, jednak nie dotarł do swojego oddziału przed godziną „W”. Następnego dnia dołączył do powstańców walczących w rejonie pl. Teatralnego, uczestniczył w zdobyciu Pałacu Blanka i w obronie gmachu Ratusza. Zginął 4 sierpnia w narożnym oknie na pierwszym piętrze Pałacu Blanka, trafiony w głowę kulą niemieckiego snajpera. 1 września zmarła jego żona Barbara, kilka dni wcześniej raniona w głowę odłamkiem szkła po wybuchu pocisku. Oboje pochowani są na Powązkach Wojskowych między kwaterami żołnierzy „Zośki” i „Parasola”.

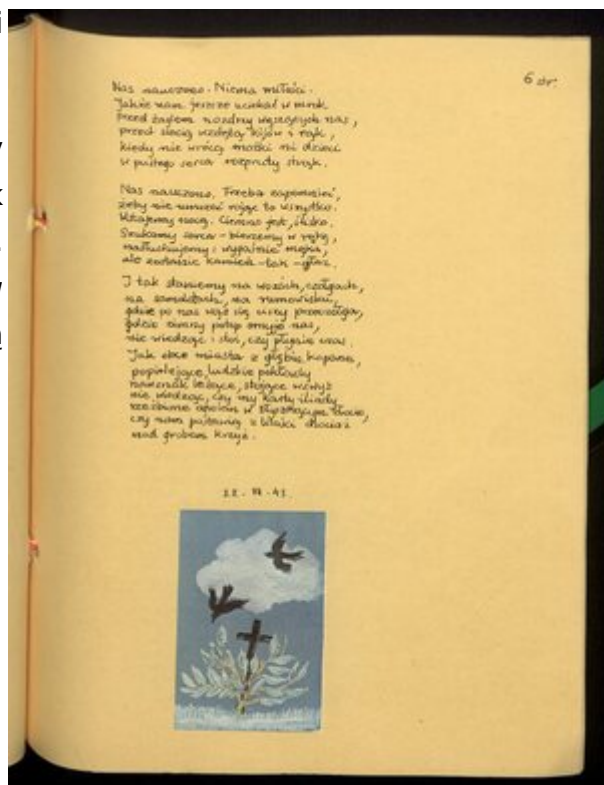
Decyzją Sejmu z powodu 100. rocznicy urodzin poety obchodzimy obecnie Rok Krzysztofa Kamila Baczyńskiego. Postępujemy, co pisał – również dla nas – w ostatnich miesiącach przed swą tragiczną śmiercią:

*Dniem czy nocą idziemy wytrwali,
w bitwach ogień hartuje nam pierś,
myśmy dawno już drogę wybrali,
jeśli nawet powiedzie – przez śmierć.*

Więc naprzód, niech broń rozdziera,

Strona tytułowa okładki konspiracyjnego zbioru wierszy Baczyńskiego, wydane w roku 1942 w Warszawie pod pseud. Jan Bugaj. W centrum strony – drzeworyt autora, przedstawiający żołnierską mogiłę (z herbem na krzyżu). Fot. domena publiczna.

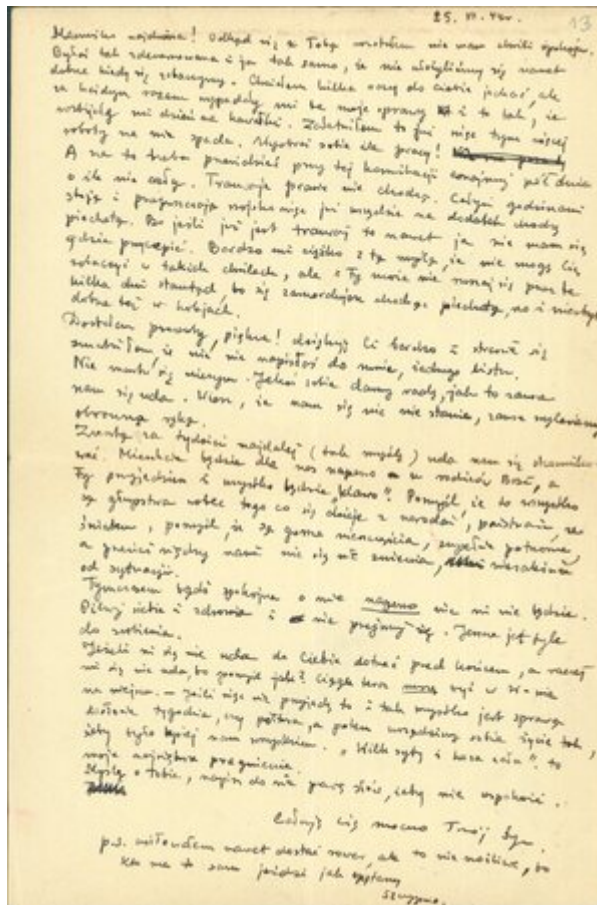
Ostatnie strofy wiersza „Pokolenie” – autograf z akwarelą autora. Fot. domena publiczna.

niech kula szyje jak nić,
 trzeba nam teraz umierać,
 by Polska umiała znów żyć.

Bo czy las nam zahuczy jak morze,
 czy w bruk miasta uderzy nasz krok,
 w naszych sercach trzepocze się orzeł,
 każdy pancierz przepali nasz wzrok.

[po 16 V 1944]

tekst i wybór zdjęć: Piotr Klimczak, OBEN IPN
 we Wrocławiu

Ostatni zachowany rękopis poety – list do matki (25 lipca 1944 r.). Fot. domena publiczna.

Grób Barbary i Krzysztofa Baczyńskich na Powązkach. Fot. domena publiczna.